УКРАЇНА

ВИЩА РАДА ПРАВОСУДДЯ

ЧЛЕН ДРУГОЇ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПАЛАТИ

АРТЕМЕНКО ІГОР АНАТОЛІЙОВИЧ

УХВАЛА

15 листопада 2019 р. Київ 7509/о/18-19

Член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя Артеменко Ігор Анатолійович, здійснивши відповідно до пункту 1 частини першої статті 43 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» попередню перевірку на відповідність вимогам закону дисциплінарної скарги та заяви Подружиної Наталії Вікторівни стосовно судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка Анатолія Васильовича,

встановив:

до Вищої ради правосуддя 1 липня 2019 року за вх. № П-3344/2/7-19 надійшла дисциплінарна скарга Подружиної Н.В. від 27 червня 2019 року на дії судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. при розгляді справи № за позовом до , третя особа: орган опіки та піклування Прилуцької міської ради, про визначення місця проживання дітей з матір'ю.

Автор скарги зазначає, що в червні 2018 року вона звернулася до суду із вищевказаним позовом. Суддя Коваленко А.В., отримавши справу за її позовом, 11 червня 2018 року призначив у справі перше підготовче засідання на 30 липня 2018 року, знаючи, що у вказаний час він буде перебувати у відпустці. Суддя затягував розгляд справи.

зазначила, що 21 січня 2109 року суддя Коваленко А.В. відмовив їй у задоволенні позову, а також стягнув з неї на користь відповідача гроші у відшкодування сплачених відповідачем адвокату витрат на правову допомогу, який був одночасно керівником стажування сина та невістки головуючого по справі.

3 квітня 2019 року Чернігівським апеляційним судом було скасовано незаконне рішення судді Коваленка А.В. та винесена постанова про повне задоволення позову.

Подружина Н.В. вказала, що суддя Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленко Д.А. виніс, на її думку, незаконне рішення в умовах явного подвійного конфлікту своїх інтересів, оскільки представник

відповідача – адвокат Чередніченко О.М. був керівником стажування сина судді та невістки. Син судді проходив стажування з 22 грудня 2017 року по 20 липня 2018 року, тобто саме в той час коли у провадженні судді Коваленка А.В. перебувала вищевказана справа.

Під час продовження розгляду справи, вже невістка судді Коваленка А.В. – 21 січня 2019 року звернулася до Ради адвокатів Чернігівської області із заявою про направлення її на стажування саме до представника відповідача – адвоката Чередніченка О.М., який у подальшому став керівником її стажування.

За таких обставин суддя Коваленко А.В., отримавши справу до свого провадження, в умовах наявного конфлікту інтересів, не заявив самовідвід від розгляду справи, призначив її до розгляду з порушенням строків, визначених Цивільним процесуальним кодексом України, вчинив дії по затягуванню розгляду справи, призначивши її розгляд на час свого перебування у відпустці.

З огляду на викладене Подружина Н.В. просить притягнути суддю Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. до дисциплінарної відповідальності.

Також до Вищої ради правосуддя 11 липня 2019 року за вх. № П-3344/3/7-19 з Апарату Верховної Ради України надійшла заява Подружиної Н.В. від 1 липня 2019 року аналогічного змісту щодо дій судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. при розгляді вищевказаної справи.

Відповідно до протоколу автоматизованого розподілу справи між членами Вищої ради правосуддя від 1 липня 2019 року та протоколу передачі справи раніше визначеному члену Вищої ради правосуддя від 11 липня 2019 року дисциплінарну скаргу та заяву Подружиної Н.В. передано мені для здійснення попередньої перевірки.

Згідно з пунктами 1, 2 частини першої статті 43 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» член Дисциплінарної палати, визначений для попередньої перевірки відповідної дисциплінарної скарги (доповідач), вивчає дисциплінарну скаргу і перевіряє її відповідність вимогам закону; за наявності підстав, визначених пунктами 1-5 частини першої статті 44 цього Закону, – повертає дисциплінарну скаргу скаржнику.

За результатами вивчення та попередньої перевірки дисциплінарної скарги та заяви Подружиної Н.В. на відповідність вимогам закону встановлено таке.

В провадженні судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. з червня 2018 року перебувала справа № за позовом до , третя особа – орган опіки та піклування Прилуцької міської ради, про визначення місця проживання дітей з матір'ю.

За результатами розгляду вказаного позову суддею Коваленком А.В. 21 січня 2019 року ухвалено рішення про відмову в його задоволенні. Стягнуто з на користь 5600 грн в рахунок відшкодування витрат на правничу допомогу.

Постановою Чернігівського апеляційного суду від 3 квітня 2019 року, залишеною без змін постановою Верховного Суду у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 3 липня 2019 року, рішення Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 21 січня 2019 року скасовано. Позов до про визначення місця проживання дітей з матір'ю задоволено. Визначено місце проживання малолітніх дітей – та разом з матір'ю Стягнуто з на користь в повернення судових витрат 5762,01 грн.

Відповідно до частини першої статті 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судами.

Виключно законами України визначаються судоустрій та судочинство. Порядок здійснення правосуддя регламентується відповідним процесуальним законодавством України. Процесуальні акти і дії суддів, які стосуються вирішення питань підвідомчості судам спорів, порушення і відкриття справ, підготовки їх до розгляду, судовий розгляд справ у першій інстанції, в касаційному і наглядовому порядку та прийняття у них судових рішень належать до сфери правосуддя і можуть бути оскаржені лише в судовому порядку відповідно до процесуального законодавства України.

Позасудовий порядок оскарження актів і дій суддів, які стосуються здійснення правосуддя, неможливий (рішення Конституційного Суду України від 23 травня 2001 року № 6-рп/2001).

Вища рада правосуддя діє у межах повноважень, визначених у статті 131 Конституції України та статті 3 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», і не вправі оцінювати законність судового рішення та перевіряти його правовий зміст. Виключне право перевіряти законність та обґрунтованість судових рішень має відповідний суд згідно з процесуальним законодавством.

Відповідно до частини другої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII скасування або зміна судового рішення не має наслідком дисциплінарну відповідальність судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли скасоване або змінене рішення ухвалено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Умисного порушення норм права чи неналежного ставлення судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. до службових обов'язків Чернігівським апеляційним судом при скасуванні рішення Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 21 січня 2019 року у справі №) встановлено не було.

У Висновках № 3 (2002) та № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи зазначено, що є неприйнятною можливість притягнення судді до відповідальності за здійснення своїх обов'язків, крім випадку умисного правопорушення при здійсненні судових функцій. Консультативна рада європейських суддів наголошує, що зміст конкретних судових рішень контролюється головним чином за допомогою

процедур апеляції або перегляду рішень у національних судах та за допомогою права на звернення до Європейського суду з прав людини.

Дисциплінарне провадження щодо судді має здійснюватися з урахуванням конституційного принципу незалежності суддівської діяльності, відповідно до якого дисциплінарне провадження не може бути спрямоване на оцінку судових рішень суддів, які можуть піддаватися критиці лише шляхом оскарження відповідно до закону. Той факт, що рішення судді може бути переглянуто, змінено чи відмінено апеляційною інстанцією, не може бути підставою для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості (пункт 66 Рекомендацій CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки).

У пункті 22 Декларації щодо принципів незалежності судової влади, прийнятої Конференцією голів верховних судів країн Центральної та Східної Європи 14 жовтня 2015 року, вказано, що жоден суддя не повинен притягатися до дисциплінарної відповідальності чи звільнятися за винесені ним судові рішення, окрім як у разі грубої недбалості чи навмисного порушення закону.

У своїх письмових поясненнях суддя Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленко А.В. вказав, що в його провадженні перебувала вищевказана цивільна справа.

Суддя Коваленко А.В. зазначив, що доводи автора скарги стосовно того, що рішення суду від 21 січня 2019 року у цій справі було ухвалено в умовах конфлікту інтересів, не відповідають дійсності, з огляду на таке.

Під час стажування його сина у адвоката Чердніченка О.М. з 22 грудня 2017 року (початок стажування) по 20 липня 2018 року ним не було розглянуто жодної справи за участі вказаного адвоката (справа № надійшла у його провадження 11 червня 2018 року, того ж дня відкрито провадження у справі, в першому підготовчому судовому засіданні 11 вересня 2018 року на стороні відповідача у справу вступив адвокат Чередніченко О.М.).

В грудні 2017 року він звернувся до голови Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області із заявою в якій вказав, що його сину призначено стажування у адвоката Чередніченка О.М. та повідомив, що на період такого стажування у справах, що перебувають в його провадженні, у разі участі адвоката Чередніченка О.М., він буде вимушений з метою дотримання Закону України «Про запобігання корупції» заявляти самовідводи. З 22 грудня 2017 року по 20 лютого 2018 року під час стажування його сина у адвоката Чередніченка О.М. він не розглянув жодної справи за участі цього адвоката.

11 вересня 2018 року під час розгляду справи в першому судовому засіданні, в якому були присутні позивач – , представник позивача – адвокат Денисенко С.В., відповідач та представник відповідача – адвокат Чередніченко О.М., ним, як головуючим у справі було повідомлено учасників справи про те, що його син проходив

стажування у адвоката Чередніченка О.М., але на момент розгляду даної справи стажування припинено, у зв'язку з чим роз'яснив сторонам право відводу складу суду з урахуванням даної інформації. Кожен із учасників провадження, в тому числі позивач та її представник – адвокат Денисенко С.В., заявили, що відводів складу суду немає. Дані обставини підтверджуються протоколом судового засідання від 11 вересня 2018 року та DVD-диском з аудіозаписом судового засідання.

Отже, як зазначив суддя Коваленко А.В., твердження автора скарги, яка брала участь у справі, про неповідомлення її про дані обставини є безпідставними.

Так само, як зазначив суддя Коваленко А.В., є безпідставними посилання автора скарги про наявність конфлікту інтересів у зв'язку із стажуванням його невістки та неповідомлення сторін про її стажування, оскільки призначаючи судове засідання на 21 січня 2019 року він не знав та не міг знати про те, що його невістка складе іспит та 25 січня 2019 року їй буде призначено стажування у представника відповідача, а також він не знав, що 21 січня 2019 року його невістка зверталася із заявою про призначення стажування, але відразу ж після повідомлення його про рішення Ради адвокатів про призначення стажування він прийняв міри щодо усунення конфлікту інтересів.

В січні 2019 року він звернувся до голови Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області із заявою в якій вказав, що його невістці призначено стажування у адвоката Чередніченка О.М. та повідомив, що на період такого стажування у справах у разі участі цього адвоката у справах, що перебувають в його провадженні, він буде вимушений з метою дотримання Закону України «Про запобігання корупції» заявляти самовідводи. З 25 січня 2019 року під час стажування його невістки у адвоката Чередніченка О.М. він не розглянув жодної справи за участі цього адвоката.

Суддя Коваленко А.В. у своїх поясненнях зазначив, що після призначення його сину і невістці стажування він звертався до Національного агентства з питань запобігання корупції (далі – НАЗК) з проханням роз'яснити щодо наявності чи відсутності в його діях конфлікту інтересів у разі розгляду справ за участі адвоката Чередніченка О.М.

23 січня 2018 року НАЗК надало відповідь про те, що розгляд ним справ в період стажування сина, в яких бере участь адвокат Чередніченко О.М. може вказувати на наявність приватного конфлікту інтересів, який усувається в процесуальний спосіб (відвід, самовідвід) без повідомлення про таке Ради суддів України.

15 лютого 2019 року НАЗК надало відповідь щодо розгляду ним справ в період стажування невістки, в яких приймає участь адвокат Чередніченко О.М., в якій зазначено, що у зверненні відсутня інформація, яка б надавала змогу встановити наявність (розкрити зміст) приватного інтересу під час виконання повноважень судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області та можливості його впливу на об'єктивність чи неупередженість прийняття рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання ним службових

повноважень. Крім того, роз'яснено, що конфлікт інтересів у судді вирішується в процесуальний спосіб (відвід, самовідвід).

Також, як зазначив суддя Коваленко А.В., питання щодо можливості розгляду ним справ за участі адвоката Чередніченка О.М. неодноразово було предметом обговорення між суддями Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області, і всі судді дійшли висновку, що після закінчення стажування сина він має право розглядати справи за участі адвоката Чередніченка О.М.

Суддя Коваленко А.В. у своїх письмових поясненнях зазначає, що мав право розглядати дану справу та прийняти рішення, оскільки адвокат Чередніченко О.М. вступив у справу 11 вересня 2018 року, стажування його сина у адвоката Чередніченка О.М. закінчилося 20 липня 2018 року, а стажування його невістки розпочалося 25 січня 2019 року, після ухвалення судом рішення у справі, з урахуванням повідомлення учасників справи про стажування його сина у зазначеного адвоката, а отже конфлікту інтересів не існувало, і підстави для самовідводу були відсутні, а відводу складу суду не надходило.

Крім того, суддя Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленко А.В. до своїх письмових пояснень надав копію листа Ради суддів України, адресовану адвокату Морозу О.В. стосовно роз'яснення щодо наявності або відсутності конфлікту інтересів в діях судді.

В листі зазначено, що заявлені суддею самовідводи в інших справах лише свідчать, що в період стажування, як сина судді, так і невістки, ним не розглядались справи за участю адвоката Чередніченка О.М.

Також в листі зазначено, що Рада суддів України дійшла висновку, що в діях судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. під час розгляду вищевказаної справи відсутній конфлікт інтересів.

За таких обставин, суддя Коваленко А.В. вважає, що ним прийнято рішення у справі за відсутності конфлікту інтересів під час прийняття рішення.

Крім того, проведеною попередньою перевіркою встановлено, що при оскарженні рішення Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області від 21 січня 2019 року в апеляційній скарзі посилалася на наявність стосунків між головуючим суддею у справі та адвокатом відповідача, оскільки останній проходив стажування як адвокат у судді Коваленко А.В. що є наслідком небезсторонності судді, ухвалення несправедливого та необ'єктивного судового рішення.

В мотивувальній частині постанови Чернігівського апеляційного суду від 3 квітня 2019 року, яким було скасовано вказане рішення суду, апеляційний суд зазначив, що посилання на наявність стосунків між головуючим суддею у справі та адвокатом відповідача, у якого послідовно проходили стажування, як син, так і невістка головуючого судді Коваленко А.В., що є наслідком небезсторонності судді, ухвалення несправедливого та необ'єктивного судового рішення, за відсутності відповідного рішення компетентного органу та заявленого потенційного конфлікту інтересів під час розгляду справи у суді першої інстанції, є необґрунтованими.

З огляду на вищевикладене в діях судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. не вбачається ознак дисциплінарного проступку.

Частиною першою статті 42 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» визначено, що дисциплінарне провадження розпочинається після отримання відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» скарги щодо дисциплінарного проступку судді, повідомлення про вчинення дисциплінарного проступку суддею або після самостійного виявлення членами Вищої ради правосуддя з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення суддею дисциплінарного проступку, або за ініціативою Дисциплінарної палати, Комісії з питань доброчесності та етики чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у випадках, визначених законом (дисциплінарна скарга).

Відповідно до положень частин першої, другої статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» право на звернення зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, має будь-яка особа. Громадяни здійснюють зазначене право особисто або через адвоката, юридичні особи – через адвоката, органи державної влади та органи місцевого самоврядування – через своїх керівників або представників. Дисциплінарна скарга подається у письмовій формі та повинна містити, зокрема конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 106 цього Закону може бути підставою для дисциплінарної відповідальності судді.

Встановлено, що дисциплінарна скарга та заява Подружиної Н.В. не містить конкретних відомостей про наявність у поведінці судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка А.В. ознак дисциплінарного проступку, який відповідно до частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» може бути підставою для дисциплінарної відповідальності вказаного судді.

Крім того, заява Подружиної Н.В. надійшла до Вищої ради правосуддя з порушенням порядку, визначеного Законом України «Про судоустрій і статус суддів» (частина перша статті 107), а саме надійшла не від її автора особисто, а надіслана з Апарату Верховної Ради України.

Відповідно до частини шостої статті 107 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за скаргою, що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді.

Згідно з пунктами 1, 2 частини першої статті 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» дисциплінарна скарга залишається без розгляду та повертається скаржнику, якщо вона подана з порушенням порядку, визначеного Законом України «Про судоустрій і статус суддів», не містить відомостей про ознаки дисциплінарного проступку судді.

З огляду на викладене дисциплінарну скаргу та заяву Подружиної Н.В. слід залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Відповідно до положень пункту 12.2 Регламенту Вищої ради правосуддя з підстав, передбачених пунктами 1-5 частини першої статті 44 Закону України

«Про Вищу раду правосуддя», член Дисциплінарної палати – доповідач постановляє ухвалу про залишення скарги без розгляду, копія якої разом із скаргою направляється скаржнику.

Керуючись статтями 43, 44 Закону України «Про Вищу раду правосуддя», пунктом 12.2 Регламенту Вищої ради правосуддя, член Другої Дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя,

ухвалив:

дисциплінарну скаргу та заяву Подружиної Наталії Вікторівни стосовно судді Прилуцького міськрайонного суду Чернігівської області Коваленка Анатолія Васильовича залишити без розгляду та повернути скаржнику.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Член Другої Дисциплінарної
палати Вищої ради правосуддя **І.А. Артеменко**